

Repertoriul jurisprudenței

Cauza T-748/20

**Comisia Europeană
împotriva**

Centre d'étude et de valorisation des algues SA (CEVA) și alții

Hotărârea Tribunalului (Camera a șaptea) din 6 septembrie 2023

„Clauză compromisorie – Program special de cercetare și dezvoltare în domeniul «Calitatea vieții și gestionarea resurselor vii» – Contract de grant – Raportul de anchetă al OLAF prin care au fost constatate nereguli financiare – Restituirea sumelor plătite – Drept aplicabil – Prescripție – Incidența raportului OLAF”

1. *Procedură jurisdicțională – Sesizarea Tribunalului în temeiul unei clauze compromisorii – Contract de grant încheiat în cadrul unui program special de cercetare și dezvoltare – Contract supus dreptului unui stat membru – Raport de anchetă al Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF) prin care se constată nereguli financiare săvârșite de contractant – Cerere de restituire a granturilor acordate ca urmare a constatării acestor nereguli – Deschiderea în alt stat membru a unei proceduri de reorganizare judiciară față de acest contractant – Consecință – Aplicabilitatea Regulamentului nr. 1346/2000 – Declarație de creanță efectuată de creditor în statul membru în care a fost deschisă procedura – Efecte – Întreruperea termenului de prescripție prevăzut de dreptul celui dintâi stat membru [art. 272 TFUE; Regulamentul nr. 1346/2000 al Consiliului, art. 3 alin. (1), art. 4 alin. (2) lit. (f), art. 16 alin. (1) și art. 17 alin. (1)]*

(a se vedea punctele 37-57)

2. *Procedură jurisdicțională – Sesizarea Tribunalului în temeiul unei clauze compromisorii – Contract supus dreptului național – Aplicabilitatea dreptului național material (art. 272 TFUE)*

(a se vedea punctele 61 și 93)

Rezumat

La 17 ianuarie 2001, Comisia Europeană a încheiat cu Centre d'étude et de valorisation des algues SA (CEVA) un contract având ca obiect implementarea unui proiect în cadrul programului special de cercetare și dezvoltare și care prevedea plata unui grant (denumit în continuare „contractul Seapura”). Acest contract este reglementat de dreptul belgian¹.

¹ Articolul 5 alineatul 1 din contractul Seapura.

În cursul anului 2006, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) a deschis o investigație în urma unor suspiciuni de fraudă privind mai multe proiecte implementate de CEVA, printre care se numără cel care făcea obiectul contractului Seapura. În decembrie 2007, OLAF a adoptat raportul său definitiv prin care au fost constatate, în cadrul executării contractului Seapura, nereguli financiare. În octombrie 2008, Comisia a informat CEVA că, din cauza acestor nereguli financiare grave constatate în raportul OLAF, intenționa să emită în privința sa note de debit în vederea restituirii grantului acordat în temeiul contractului Seapura. Astfel, la 13 martie 2009, Comisia a adresat CEVA patru note de debit, apoi, la 11 mai 2009, patru scrisori de atenționare și, în sfârșit, la 12 iunie 2009, ca urmare a neefectuării plății de către CEVA, Comisia i-a adresat patru scrisori de punere în întârziere.

Prin hotărârea pronunțată la 26 aprilie 2011 de tribunal correctionnel de Rennes (Tribunalul Corecțional din Rennes, Franța), CEVA și fostul său director au fost declarați vinovați de înșelăciune, precum și de deturnare de fonduri publice și condamnați la o amendă și, respectiv, la o pedeapsă cu închisoarea. Statuând cu privire la acțiunea civilă exercitată de Comisie, tribunal correctionnel de Rennes (Tribunalul Corecțional din Rennes) a obligat inculpații, parțial în solidar, la repararea prejudiciului material suferit de Comisie, în special ca urmare a neregulilor financiare săvârșite în executarea contractului Seapura. Prin hotărârea din 1 aprilie 2014, cour d'appel de Rennes (Curtea de Apel din Rennes, Franța) a achitat CEVA și pe fostul său director pentru toate capetele de acuzare și a respins acțiunea civilă a Comisiei. La 12 noiembrie 2015, la sesizarea procureur général près la cour d'appel de Rennes (procurorul general de pe lângă Curtea de Apel din Rennes), chambre criminelle de la Cour de cassation (Secția penală a Curții de Casație, Franța) a casat hotărârea Curții de Apel numai în ceea ce privește dispozițiile de achitare a inculpaților pentru deturnare de fonduri publice și a trimis cauza spre rejudecare în acest sens la cour d'appel de Caen (Curtea de Apel din Caen, Franța).

Prin hotărârea din 22 iunie 2016, tribunal de commerce de Saint-Brieuc (Tribunalul Comercial din Saint-Brieuc, Franța) a deschis o procedură de reorganizare judiciară a CEVA și a desemnat un mandatar judiciar. La 15 septembrie 2016, în cadrul acestei proceduri, Comisia a susținut că deține împotriva mandatului judiciar o creanță corespunzătoare cuantumului total al notelor de debit emise în scopul de a obține restituirea granturilor acordate în temeiul, printre altele, al contractului Seapura. La 6 decembrie 2016, acest mandatar judiciar a contestat creanța Comisiei.

Prin hotărârea din 21 iulie 2017, tribunal de commerce de Saint-Brieuc (Tribunalul Comercial din Saint-Brieuc) a adoptat planul de reorganizare judiciară a CEVA și a desemnat un lichidator responsabil cu aplicarea acestui plan de reorganizare judiciară.

Prin hotărârea din 23 august 2017, rămasă definitivă, cour d'appel de Caen (Curtea de Apel din Caen), pronunțându-se în urma trimiterii spre rejudecare după casare, a achitat CEVA pentru deturnare de fonduri publice și l-a condamnat pe fostul său director la o pedeapsă cu închisoarea cu suspendare și la o amendă pentru deturnare de fonduri publice.

Prin ordonanța din 11 septembrie 2017, judecătorul sindic în procedura de reorganizare judiciară a respins în totalitate pretențiile Comisiei. Aceasta a declarat apel împotriva acestei ordonanțe. Prin hotărârea din 24 noiembrie 2020, cour d'appel de Rennes (Curtea de Apel din Rennes) a anulat ordonanța menționată și a constatat existența a două contestații serioase în ceea ce privește prescripția și temeinicia notelor de debit, considerând că aceste contestații trebuiau soluționate de instanța competentă pe care Comisia trebuia să o sesizeze.

În acest context, prin acțiunea întemeiată pe articolul 272 TFUE², Comisia a solicitat Tribunalului să stabilească quantumul creanței sale care corespunde rambursării granturilor acordate în cadrul contractului Seapura.

Prin hotărârea sa, Tribunalul admite cererea Comisiei și stabilește quantumul creanței sale față de CEVA în temeiul articolului 3 alineatul (5) din anexa II la contractul Seapura.

Aprecierea Tribunalului

După ce a constatat că este competent să soluționeze acțiunea Comisiei în temeiul unei clauze compromisorii prevăzute de contractul Seapura³, Tribunalul examinează în prealabil cauza de inadmisibilitate invocată de CEVA, și anume excepția prescripției cererii formulate de Comisie.

În ceea ce privește versiunea regulamentului financiar aplicabilă situației de fapt din speță, Tribunalul arată că, la data încheierii contractului Seapura, și anume la 17 ianuarie 2001, Regulamentul financiar nr. 2548/98⁴ nu prevedea dispoziții speciale cu privire la termenul de prescripție și nici cu privire la modalitățile de întrerupere a prescripției. Prin urmare, normele privind prescripția aplicabile în speță sunt cele prevăzute de legea care reglementează contractul, și anume dreptul belgian.

Astfel, Tribunalul remarcă faptul că, în dreptul belgian, articolul 2262a alineatul (1) din code civil (Codul civil) belgian, aplicabil acțiunilor întemeiate pe contracte, prevede că „[t]oate acțiunile personale se prescriu în termen de 10 ani”. Tribunalul adaugă că, în conformitate cu articolul 2257 din code civil (Codul civil) belgian, prescripția acțiunilor personale începe să curgă din ziua următoare celei în care creanța devine exigibilă.

Pe de o parte, Tribunalul precizează că prezentul litigiu este de natură contractuală. În fapt, articolul 3 alineatul 5 din anexa II la contractul Seapura stipulează că, „[d]upă executarea sau rezilierea contractului ori încetarea participării unui contractant, Comisia poate solicita sau, după caz, solicită contractantului, în urma unor fraude sau a unor nereguli financiare grave constatate în cadrul unui audit, restituirea întregii contribuții comunitare care i-a fost acordată”. Din modul de redactare a acestei dispoziții reiese că părțile la contractul Seapura au convenit că restituirea, în urma unei fraude sau a unor nereguli financiare grave constatate în cadrul unui audit, a întregii contribuții a Uniunii acordate CEVA este condiționată de o cerere de rambursare prealabilă formulată de Comisie. În acest scop, la 13 martie 2009, Comisia a trimis CEVA patru note de debit care vizau recuperarea creanței sale. Tribunalul apreciază că, la acea dată, Comisia a solicitat CEVA restituirea sumelor primite în temeiul contractului Seapura. În aceste împrejurări, în conformitate cu prevederile articolului 3 alineatul 5 din anexa II la contractul Seapura, creanța Comisiei a devenit exigibilă începând cu 13 martie 2009.

² Potrivit articolului 272 TFUE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe în temeiul unei clauze compromisorii cuprinse într-un contract de drept public sau de drept privat încheiat de Uniune sau în numele acesteia. În conformitate cu articolul 256 alineatul (1) TFUE, Tribunalul are competența să judece în primă instanță acțiunile menționate la articolul 272 TFUE.

³ Articolul 5 alineatul 2 din contractul Seapura.

⁴ Regulamentul (CE, CECA, Euratom) nr. 2548/98 al Consiliului din 23 noiembrie 1998 de modificare a Regulamentului financiar din 21 decembrie 1977 aplicabil bugetului general al Comunităților Europene (JO 1998, L 320, p. 1).

Pe de altă parte, Tribunalul constată că CEVA nu a formulat niciun argument special care să permită să se stabilească faptul că creanța ar fi devenit exigibilă înainte de 13 martie 2009. Astfel, termenul de 10 ani în care Comisia își putea exercita acțiunea față de CEVA a început să curgă din ziua următoare celei în care obligația a devenit exigibilă, și anume 14 martie 2009, conform articolului 2257 din code civil (Codul civil) belgian sus-menționat. În consecință, Tribunalul apreciază că termenul de prescripție se împlinea în principiu la 14 martie 2019.

În speță, Comisia arată că termenul de prescripție a fost întrerupt de două ori, prima dată, cu ocazia constituirii sale ca parte civilă în fața tribunal correctionnel de Rennes (Tribunalul Corecțional din Rennes) la data de 26 aprilie 2011 și, a doua oară, la depunerea declarației de creanță regularizate la data de 15 septembrie 2016 în procedura de reorganizare judiciară privind CEVA. În această privință, Tribunalul se limitează să examineze dacă termenul de prescripție a putut fi întrerupt în mod valabil prin declarația de creanță formulată de Comisie în procedura de reorganizare judiciară privind CEVA, fără a fi necesar să se examineze și efectele constituirii ca parte civilă a Comisiei în fața tribunal correctionnel de Rennes (Tribunalul Corecțional din Rennes). Astfel, Comisia susține că creanța sa a fost declarată în fața mandatarului judiciar la 15 septembrie 2016 și că, potrivit jurisprudenței Cour de cassation (Curtea de Casație) belgiană, o declarație de creanță întrerupe prescripția până la închiderea procedurii de insolvență. Comisia adaugă că este îndreptățită să se prevaleze de beneficiul procedurilor franceze pentru a invoca „suspendarea” termenului de prescripție în temeiul dreptului belgian.

În speță, Tribunalul amintește că, la 22 iunie 2016, tribunal de commerce de Saint-Brieuc (Tribunalul Comercial din Saint-Brieuc) a deschis o procedură de reorganizare judiciară cu privire la CEVA. La 15 septembrie 2016, în cadrul acestei proceduri, Comisia a declarat creanța sa față de mandatarul judiciar. Astfel, din articolul L.622-24 din code de commerce (Codul comercial) francez reiese că, din momentul publicării hotărârii de deschidere a procedurii de reorganizare judiciară, toți creditorii a căror creanță s-a născut anterior hotărârii de deschidere a procedurii, cu excepția salariaților, adresează declarația de creanțe mandatarului judiciar. Prin urmare, aceasta este dispoziția în temeiul căreia Comisia a declarat creanța sa față de mandatarul judiciar desemnat în procedura de reorganizare deschisă împotriva CEVA. În plus, articolul L.622-25-1 din code de commerce (Codul comercial) francez prevede: „[d]eclarația de creanță întrerupe termenul de prescripție până la închiderea procedurii; ea dispensează de orice punere în întârziere și constituie un act de acționare în judecată”.

În această privință, Tribunalul precizează că deschiderea procedurii de insolvență în Franța determină aplicabilitatea directă a Regulamentului nr. 1346/2000 privind procedurile de insolvență⁵, în vigoare la acea dată, și că acesta din urmă a desemnat dreptul francez drept *lex concursus*. Trebuie subliniat de asemenea că, potrivit articolului 4 alineatul (2) litera (f) din Regulamentul nr. 1346/2000, „[l]egea statului de deschidere determină condițiile pentru deschiderea, desfășurarea și închiderea procedurii de insolvență” și în special „efectele procedurii de insolvență asupra acțiunilor individuale intentate de creditorii”. În plus, articolul 16 alineatul (1) din același regulament prevede că „[o]rice hotărâre de deschidere a unei proceduri de insolvență pronunțată de o instanță a unui stat membru competentă în temeiul articolului 3 este recunoscută în toate celelalte state membre de îndată ce își produce efectele în statul de deschidere”. Pe de altă parte, articolul 17 alineatul (1) din acest regulament prevede că „[h]otărârea de deschidere a procedurii menționate la articolul 3 alineatul (1) produce, fără îndeplinirea vreunei formalități suplimentare, în orice alt stat membru efectele pe care i le

⁵ Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului din 29 mai 2000 privind procedurile de insolvență (JO 2000, L 160, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 143).

atribuie legea statului de deschidere, cu excepția cazului unei dispoziții contrare în prezentul regulament și atât timp cât nu este deschisă în celălalt stat membru nicio procedură de tipul celei menționate la articolul 3 alineatul (2)”.

Rezultă, în temeiul dispozițiilor care precedă, că deschiderea în Franța a procedurii de reorganizare judiciară împotriva CEVA și declarația ulterioară efectuată de Comisie în cadrul acestei proceduri de reorganizare au produs efecte în dreptul belgian în temeiul dreptului francez și în special al articolului L.622-25-1 din code de commerce (Codul comercial) francez și mai precis că au întrerupt termenul de prescripție de 10 ani prevăzut în dreptul belgian. Tribunalul precizează că efectele aferente deschiderii procedurii de reorganizare în privința CEVA nu ar fi astfel recunoscute dacă declarația de creanță făcută de Comisie în Franța la 15 septembrie 2016 nu ar întrerupe prescripția în dreptul belgian.

În aceste condiții, întrucât acțiunea Comisiei a fost introdusă la 19 decembrie 2020, Tribunalul consideră că prescripția nu s-a împlinit în speță și, prin urmare, respinge excepția prescripției invocată de CEVA, înainte de a admite cererea Comisiei și de a constata creanța acesteia față de CEVA.